

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

МАТЕРІАЛИ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«ПРЕДМЕТ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗЕЙ ВІТЧИЗНЯНОГО ПРАВА»

15–16 березня 2019 року

Київ
2019

УДК 340(477)(063)

П 71

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Гриценко І. С. – д.ю.н., професор;

Галуцько В. В. – д.ю.н.;

Баранов О. В. – д.ю.н., професор;

Кузнецова Н. С. – д.ю.н., професор;

Лукач І. В. – д.ю.н., професор;

Мельник Р. С. – д.ю.н., професор;

Пришва Н. Ю. – д.ю.н., професор;

Совгіря О. В. – д.ю.н., доцент.

Предмет правового регулювання галузей вітчизняного права:
П 71 матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 15–16 березня 2019 року / ред. кол. Гриценко І. С., Мельник Р. С. та ін. К.: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 90 с.

ISBN 978-966-916-787-3

У збірник вміщено матеріали міжнародної науково-практичної «Предмет правового регулювання галузей вітчизняного права», яка відбулася в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка 15–16 березня 2019 року.

Відповідальність за зміст публікацій, точність наведених фактів, інших відомостей покладено на авторів.

УДК 340(477)(063)

ISBN 978-966-916-787-3

© Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, 2019

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

Conceptualization of the phenomenon of corruption

Nalyvaiko L. R......5

НАПРЯМ 2. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

Глобальні стандарти адміністрування: місце у сучасній моделі адміністративно-правового забезпечення морської діяльності

Аверочкіна Т. В......10

Деякі міркування про предмет адміністративного права

Бойко І. В......14

Предмет правового регулювання митного права

Прокопенко В. В......19

НАПРЯМ 3. ФІНАНСОВЕ ПРАВО

Питання предмету фінансового права

Пришва Н. Ю......23

НАПРЯМ 4. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Окремі пропозиції до питання про структуру предмета інформаційного права

Селезньова О. М......27

НАПРЯМ 5. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

Інститут договорів з надання транспортних послуг як складова галузі цивільного права

Лукаsevич-Крутник І. С......32

Організаційні цивільні відносини як предмет цивільноправового регулювання

Харитонов Є. О., Харитонova О. І......35

Предмет цивільного права України: чи настав час переосмислення та формування нової парадигми?

Шишка О. Р......40

НАПРЯМ 6. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

Правова природа корпоративних відносин

Гарагонич О. В......46

НАПРЯМ 7. ТРУДОВЕ ПРАВО

Розширення предмету трудового права

Вахонєва Т. М......51

НАПРЯМ 8. АГРАРНЕ ПРАВО

Державна підтримка сільського господарства
як складова предмету аграрного права України

Григор'єва Х. А. 55

НАПРЯМ 9. ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

Сучасні загально-теоретичні тенденції
щодо визначення системоутворюючих факторів галузей права

Балюк Г. І., Ковальчук Т. Г. 59

Особливості предмета екологічного права
та його вплив на національну систему права

Краснова М. В. 63

НАПРЯМ 10. ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Особливості формування предмету підземного права

Кірін Р. С. 68

НАПРЯМ 11. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Роздуми відносно предмету кримінального права

Митрофанов І. І. 73

Предмет кримінально-правового регулювання

Топчій В. В. 78

Proportionality principle in establishing criminal liability for euthanasia

Shevchenko S. M. 81

НАПРЯМ 12. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПРАВА

Глобальні виклики у правовому регулюванні

Жаровська І. М. 85

ПРЕДМЕТ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Топчій В. В.

*доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України, директор
Навчально-наукового інституту права
Університету державної фіскальної служби України*

Звертаючись до історичного розвитку поглядів на предмет кримінального права, слід зазначити, що аж до кінця 30-х рр. ХХ ст. поняття цього феномену (не кажучи вже про поняття предмета кримінально-правового регулювання) було відсутнє в юридичній літературі. Причина цього, на погляд сучасних науковців, не в тому, що питання про призначення кримінального закону як форми вираження відповідного права взагалі не виникало, а в тому, що відповідь на нього традиційно пов'язувалась лише із специфікою двох основних галузевих понять – злочину і покарання, тобто з наявністю суспільно небезпечного діяння, і обумовленою цією властивістю, інтенсивністю та суворістю заходів державного примусу, що підлягають застосуванню до особи, яка його вчинила [1].

Поступово стало вимальовуватися законодавче підґрунтя для формування визначеності не тільки предмета, а й методу кримінального права як галузі. Що ж стосується науки кримінального права, то вважається, що першим, хто ввів у науковий обіг це поняття є М. А. Шаргородський, який свого часу писав, що предметом кримінального права, яке ніби не викликає жодних сумнівів, є ті суспільні відносини, які ми розуміємо під словом «злочин» і пов'язане з ним покарання [2, с. 41]. Новела полягає у тому, що злочин як суспільно небезпечне протиправне та винне діяння почав тлумачитись як явище, що породжує відповідні відносини між злочинцем, з одного боку, і потерпілим, суспільством та державою – з другого. Винне діяння і суспільні відносини за такого підходу, як справедливо з цього приводу зазначав Н. М. Кропачев, якщо і не зрослися, то передбачають одне і те саме, перебуваючи в єдності [3, с. 32].

В. О. Навроцький виділяє предмет кримінального права (норми, які регламентують суспільні відносини, що складаються у зв'язку з існуванням таких вище феноменів, як: злочин; покарання; заходи, альтернативні пока-

ранню; підстави та умови звільнення від кримінальної відповідальності або від покарання за злочин; обставини, які виключають злочинність діяння, що містить окремі ознаки злочину) та предмет правозастосування у сфері кримінального права (правила застосування статей кримінального закону, а також інших нормативно-правових актів, у яких викладені кримінальноправові норми, до конкретного випадку) [4, 19–20].

Отже, можна констатувати, що цілісне знання про предмет формується за допомогою комплексно одержаних знань, тому, досліджуючи юридичні наукові джерела, доходимо до висновку, що предметом правового регулювання є те, що регулює право, тобто певні види суспільних відносин [5, с. 353], або відповідне коло суспільних відносин [6, с. 222]. Так, О. Ф. Скакун вважає, що предмет правового регулювання – це сукупність суспільних відносин, урегульованих нормами права. До того ж такий предмет вказує, на яку сферу (коло) суспільних відносин спрямований регулятивний вплив диспозицій норм права [7, с. 255]. На думку В. Я. Тація, предметом кримінального права є відносини, що виникають у зв'язку із вчиненням кримінального правопорушення та застосуванням за нього певних покарань [8, с. 5]. В. І. Антипов також вважає, що предметом кримінального права є відносини, що виникають у зв'язку із вчиненням кримінального правопорушення [9, с. 5]. Окремі вчені, відносячи до предмета кримінального права суспільні відносини, що виникають у зв'язку із вчиненням кримінального правопорушення, вказують на їх перелік: 1) визначення видів кримінальних правопорушень та покарань за їх вчинення; 2) притягнення до кримінально-правової відповідальності осіб, які вчинили злочин; 3) призначення покарання або застосування примусових заходів лікування; 4) звільнення від кримінальної відповідальності та покарання; 5) вчинення дій у стані необхідної оборони або крайньої необхідності; 6) інші відносини, що входять до сфери дії кримінального права [10, с. 32–33]. В. К. Грищук зазначає, що предметом кримінального права є регулятивні й охоронні кримінальні правовідносини, спрямовані на забезпечення реалізації прав і законних інтересів людини, держави та суспільства, змістом яких є взаємокореспондуючі права й обов'язки суб'єктів цих відносин [11, с. 24].

Як бачимо, серед науковців немає єдності в розумінні термінологічного апарату дослідження, що не може не сказатися на правильності розуміння

тих чи інших понять та суджень. Під різними термінами часто розуміється одне і теж поняття, різні поняття підміняють одне одного, тощо.

Література:

1. Шевченко Є.В. До питання про предмет кримінального права. URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/01/4-205-219.pdf> (дата звернення: 12.02.2019 р.)
2. Шаргородский М. Д. Предмет и система уголовного права // Сов. госво и право. 1941. №4. 156 с.
3. Кропачев Н. М. Уголовно-правовое регулирование. Механизм и система. СПб. : Санкт-Петербург. гос. ун-т, 1999. 262 с
4. Українське кримінальне право. Загальна частина : підручник / за ред. В. О. Навроцького. К. : Юрінком Інтер, 2013. 712 с.
5. Теория государства и права : курс лекций / под. редакцией А. В. Малько, Н. И. Матузова. М. : Юристь, 1997. 672 с.
6. Лазарев В. В., Липень С. В. Теория государства и права : учебник. М. : Юристь, 1998. 429 с.
7. Скакун О. Ф. Теория права і держави : підручник. К. : Алерта ; КНТ ; ЦУЛ, 2009. 520 с.
8. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / за заг. ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ-Харків : Юрінком Інтер Право, 2002. 416 с.
9. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / Ю. В. Александров та ін. ; за ред. В. А. Клименка, М. І. Мельника. 4-те вид., переб. та допов. К. : Атіка, 2008. 376 с.
10. Кримінальне право України. Загальна частина : практикум : навчальний посібник / І. П. Козаченко та ін. ; за заг. ред. В. К. Матвійчука. К.: КНТ, 2006. 432 с.
11. Грищук В. К. Кримінальне право України. Загальна частина : навч. посібник. К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2007. 568 с.

*Наукове видання
(українською та англійською мовами)*

**«Предмет правового регулювання
галузей вітчизняного права»**

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

15–16 березня 2019 р.

м. Київ

Видання та друк – Видавничий дім «Гельветика»
73021, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а, офіс 105.
Телефон: +38 0552 399580
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.

Підписано до друку 20.03.2019 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Ум.-друк. арк. 5,23. Тираж 100. Замовлення № 0419-68
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.